პარასკევი, 1918 წ. აპრილის 6 (19) № 74

პარასკევი, 1918 წ. აპრილის 6 [illegible]

წლიწადი მეოთხე

ფასი თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ. რკ. გზის სადგურებზე 35 კაპ.

საქართველო

რ ე დ ა ქ ც ი ა

ხელნაწერთა მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვევით და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის ვინაობა და მისამართი. უპირობოდ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. დაუბეჭდავი ხელნაწერი მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღიაა დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დროს.

კ ო ნ ტ ო რ ა

პირველ აპრილიდან ხელის მოწერის ფასი მხოლოდ ერთი თვით და უდრის—18 მ., თვეში (მხოლოდ ქალაქში) 6 მ. და 50 კ. ცალკე № 30 კაპ. განცხადებების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 50 კაპ. უკანასკნელზე—30 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით: 15×2—10 მანეთი, 20×2—13 მანეთი, 30×2—15 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ღირს ქალაქში 1 მან. ქალაქს გარეთ 1 მ. და 50 კ. ფული და წერილები, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. საჩქარო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქმნას არა უგვიანეს 1½ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 6 ქართული ქარვასლა. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ. Сакартвело.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

დ ღ ე ს:

ც ნ ო ბ ე ბ ი:

ხმები ბათომის უკან დაბრუნების შესახებ არ გამართლდა.—ოსმალებს დაუტუსაღებიათ ციხის კომენდანტი გენ. გედევანიშვილი და პირველ დივიზიის უფროსი გენ. ართმელაძე.—ოსმალებს ქობულეთი აუღიათ.—ბოლშევიკებს არმავირში სამშობლოსკენ მომავალი 15-მდე ქართველი დაუხვრეტიათ.

დემაგოგია

საქართველო განიცდის საშინელ წუთებს. ამოწვეთილი მახვილი მტრისა უკვე სწრის შუაზე ერთსა და განუყოფელ საქართველოს. საჭიროა სიმამაცე და საჭიროა გონიერება, რომ საქართველოს გაერთიანებულმა გულმა და [illegible] ასეთ დროს, წინააღმდეგ სიმამაცისა, გონიერებისა და კეთილშობილებისა საქართველო ხდება მსხვერპლი საზიზღარ დემაგოგიისა, რომელიც ყოველად უძლურია რამე შემატოს ფრონტს, მაგრამ ყოველის შემძლეა, წარმოშვას ხალხში უმეტესი არეულობა, აასხინოს ბნელი ძალები და მით უფრო დაჩრდილოს ისედაც მძიმე ლოდინებლიანი ცა ჩვენის ქვეყნისა.

ყველამ უწყის, რომ პირველ აპრილს მოხდა ისტორიული სხდომა საქართველოს ეროვნულ საბჭოსი. ამ სხდომაზე პირველმა მინისტრმა ეგ. გეგეჭკორმა მოახსენა საბჭოს, რომ ამიერ-კავკასიის მთავრობამ ომი გამოუცხადა ოსმალეთს. ყოველ პარტიის მოვალეობას შეადგენდა, ასეთ მნიშვნელოვან საკითხის გამო, როგორიც არის ომი და რომელიც სწყვეტს საქართველოს ბედს, თავისი პირუთვნელი აზრი გამოეთქვა. და ეროვნულ-დემოკრატებსაც არ შეეძლოთ დაემალათ ამ დღეს ის შეხედულებანი, რომელიც აქვთ მათ ომზე. ჩვენის შეხედულებით ომი ოსმალეთთან აშკარად გვაშორებს გერმანია-ავსტრიის კოალიციის წინააღმდეგ და უფრო გვაყენებს ინგლის-რუსეთის კოალიციაში. ასეთი მდგომარეობა ჯვარძებს ჩვენი პერსპექტივები გავაფართოვოთ და ანგარიში გაუწიოთ იმ შედეგებს, რომელიც მოჰყვება მას. ამას გარდა, ზავი ოსმალეთთან, რომელსაც ესწრაფოდა თვით ამიერ-კავკასიის სეიმიც, არ არის თავისთავად დამღუპველი იდეა, ასე რომ დაცვა ზავის პრინციპისა, იმ დღეს და საბჭოს იმ კარებზე, არც დანაშაული, არც გაცემა იყო სამშობლოსი.

ასე გვესმოდა ჩვენ ეს საკითხი და გვეგონა ისიც, რომ საქმე გვექნებოდა პატიოსან პოლიტიკურ მოწინააღმდეგებთან, რომლებიც ჩვენ პოლიტიკურ პერსპექტივების გულწრფელობაში ეჭვს არ შეიტანდნენ. მაგრამ სულ წინააღმდეგი გამოდგა. გამოირკვა, რომ მთავრობის წარმომადგენლებს და მათთან ერთად ჩვენ სოციალ-დემოკრატებს უფლება ჰქონიათ გვკითხონ რა აზრისანი ვართ ომზე და პასუხის კვალიფიკაცია კი ჩვენ დაუკითხავად მოახდინონ.

მოკლეთ რომ ვსთქვათ, ჩვენ პატიოსან და ღრმა პატრიოტულ პასუხისათვის მათ შეკითხვაზე, ისინი მოღალატეებად გვთვლიან.

გაზეთ „ბორბაში" ა. რ—ძე სწერს: „ეროვნულ-დემოკრატებმა უღალატეს თავის ხალხს, მათ მისცეს ქვეყანა ოსმალოს ფაშებს და ბეგებს". უსირცხვილო ცილისწამებაა, დარსი მხოლოდ მის [illegible] ელის საქართველოს იმედი საკმაოდ უფლებით აღჭურვილ ორგანოს შექმნა, რომელიც შესძლებს საზავო მოლაპარაკების გაგრძელებას უნდა მოხდეს ზავი. ეს იგი უნდა მოისპოს ომი და მაშასადამე უნდა მოისპოს ის მიზეზიც, რომელიც ოსმალოს ფაშებს და ბეგებს საშუალებას მისცემს საქართველოს ხელში ჩაგდებას. და აი, დღეს, იმ პარტიის გაზეთი, რომელიც შეადგენს დღეს ჩვენში მთავრობას, და რომელიც თვენახევრის განმავლობაში თითონ იყო მოწადინებული ოსმალეთთან ზავი შეეკრა, ჩვენ გვეძახის მოღალატეებს, ჩვენ, რომლებიც ვფიქრობთ, რომ ზავი მაინც საჭიროა, თუ ეს კიდევ შესაძლებელია.

ისევ ა. რ—ძეს საოცრად უკვირს, რომ გ. ქიქოძემ საბჭოს კრებაზე გერმანულ-ოსმალური ორიენტაცია ღიარა. რადგანაც ქართველ მენშევიკების ფსიხოლოგია ისეთია, რომ სხვა მათ რამე უკვირთ—იქ უკვე ღალატია, ა. რ—ძეც გ. ქიქოძესაც და მთელ მის პარტიასაც ღალატს სწამებს. რადგანაც ა. რ—ძეს წერილში ყველაზე დიდი საბუთი ჩვენის მოღალატეობისა სწორედ ეს ადგილია, ჩვენი მოვალეობაა ასეთ ბრალდებაზე ისეთივე დიდის საბუთით ვუპასუხოთ. განა ნოე ჟორდანია არ იყო, რომ აცხადებდა სეიმის ტრიბუნიდან, ყველა ხალხს უფლება აქვს ისეთი ორიენტაცია ჰქონდეს, რომელიც შეეფერება მის პოლიტიკურ ინტერესებს. ჩვენი ორიენტაცია ასეთია და სოციალ-დემოკრატების მოვალეობაა, ვიდრე ამ ორიენტაციისთვის მოღალატეობას დაგვწამებდნენ, ჯერ დაამტკიცონ, რომ ის უვარგისი და გამოუსადეგარია საქართველოსთვის.

ზ. ამირეჯიბი.

ერთი ორიენტაცია

სოციალ-დემოკრატია იქნებ ხანს ებრძოდა თვით მეყორიბულობას, რომ ყველა წინი ბნელი ძალები შეეყარა, როგორც მქამს ის პარი, რომელსაც სასიკვდილოდ ებრძვის. ისეთივე უვიცობა, ისეთივე ჯიუტობა, ეჭვიანობა და ღვარძლი; ისეთივე უნდობლობა ყველაფრისა და ყველასადმი, გარდა თავისი აგენტებისა; ისეთივე ბრძოლა ყველა საზოგადოებრივ მოვლენასთან და ჯგუფთან—თუმცა იგინი მხარის გამაგრებას სცდილობენ თვით სოციალ-დემოკრატიისგან დასახულ მიზნებში.

უხლანდელ მომენტში ომია ოსმალეთთან, იგი დაწყებულია სოციალ-დემოკრატიის წინამძღოლობით (თუმცა გამოწვეულია ოსმალეთის გაუმაძღრობით) და მთელი ერი, ყველა პოლიტიკური პარტია ერთხმად ღიარებს ამ ომის წარმოების საჭიროებას და ვალდებულია თავის თავს მხარი დაუჭიროს საქართველოს პარტიას (რაღა თქმა უნდა ყველას თავისი მიზეზი და მიზანი აქვს: სოციალ-დემოკრატია იცავს რევოლიუციას და თავის სოციალისტურ თვეებს, ნაციონალ-დემოკრატია იცავს სამშობლოს და ქართველ ერს), მაგრამ ს.-დ—ია მაინც მხოლოდ კონტრ-რევოლიუციას, ღალატს ეძებს და ხედავს ყველგან, სადაც მისი საკუთარი ფანტაზია ელანდება.

[illegible] წარმოვოთ, ყველაფერი გავაკეთოთ, რაც ომსა სჭირია, დავრაზმოთ ხალხი, ავამოძრაოთ იარაღი, სურსათი, ფინანსები და სოციალ-დემოკრატიას ჰგონია რომ ომისათვის საკმარისია „ენტუზიაზმი" და „პროპაგანდა". ჩვენი პარტიის წევრები ეწერებიან ჯარში და იბრძვიან, ჩვენი გაზეთი მოუწოდებს ხალხს საბრძოლველად, მაგრამ რაკი ამავე დროს ჩვენი პროგრამა სხვა საკითხებში არ ეთანხმება სოციალ-დემოკრატიისას—ისინი უსირცხვილოდ გვწამებენ ნოღალატეობას ომის საკითხში, როგორც ამას სჩადიოდა ძველი მთავრობაც.

აი, მაგალითად რასა სწერს „ერთობა" (№ 78) ჩვენი წერილის საპასუხოდ: „ჩვენ ხომ ბოლშევიკები არ მოგვიწვევია ეს „საქართველო"-ს პუბლიცისტებმაც იციან, და თუ მაინც სწერენ ამას აქ სულ სხვა მიზეზი იფარება. დიდი დაკვირვებაც არ არის საჭირო, რომ „საქართველოს" სულისკვეთება გავიგოთ: თურმე ქართველი ერის წინააღმდეგ გაილაშქრებს ოსი, სომეხი და ყველა ჯურის რუსობაც კი და ალბად მარტო მუსულმანები იქნებიან ჩვენი მეგობრები!.. „საქართველო" ფიქრობს, რომ ჩვენ ყველას ომი უნდა გამოუცხადოთ: ოსობას, სომხობას და ყველა ჯურის რუსობას და მარტო თათრებს დაუმეგობრდეთ" *). აბა გადახედეთ ამ ციტატებს, დააკვირდით ხაზ-გასმულ სიტყვებს და თქვენ აშკარად დაინახავთ ძველი მთავრობის გვემლიან ინსინუაციებს: „სულ სხვა მიზეზი იფარება"; „ალბად მარტო მუსულმანები"; „მარტო თათრებს დაუმეგობრდეთ" და სხ.—თითქო ჩვენს წერილში, საიდანაც „ერთობა" ჰკლეჯავს ფრაზებს აშკარად არ იყოს ნათქვამი თუ ალბათ რასა ვფიქრობთ: „რადგანაც ერთი მხრიდან მოდის ჩვენზე ოსმალო და ეგუჭადის გადაქცევას, ტერიტორიის წართმევას, სამშობლოს შევიწროებას, და მთელი ერი მიდის ბრძოლის ველზე და ეროვნულ-ენაზე მისდევს მეთაურ პარტიას"; „ამიერ-კავკასიის მთავრობას მოვუწოდებთ, შეიძლება ეს გადაწყვეტილებ (ომი) ერთად ერთი ნაბიჯი იყოს, რომელიც სავსებით მიადგება ქართველი ერისათვის მისი ეროვნული ინტერესების თვალსაზრისით" და სხ. აი რასა ვფიქრობთ და ვწერთ, მაგრამ განა სოციალ-დემოკრატებს, ნამეტნავად იმ წვრილ-ფეხობას, რომელსაც „მთავრობის გაზეთში" მოეკალათებია შესწევს გონების გახსნილობა—დაინახოს სინამდვილის ვითარება? იგი დაბრმავებულია ჯერ კიდევ მაშინდელი ქინიანობით, როცა იგი იმალებოდა ბუჩქებში ოპოზიციის სახით და დაბადებას ჯერ კიდევ ვერ შეჩვევია, როცა ყველა პოზიცია უკვე ხელთ უკავია.

„ნაციონალ-დემოკრატები პირდაპირ ოსმალეთის უღლისკენ მოუწოდებენ ხალხს", ამბობს „ერთობა" მოწინავე წერილში „საქართველო" ხელს გვიშლის ქვეყნის დაცვაში, იმეორებს პრესაში და პროვოკაციულ წერილებს ჰბეჭდავს ყოველ დღე ჩვენს წინააღმდეგ—თუმცა ამის საბუთი არაფერი აქვთ. ეს მხოლოდ უბრალო ფანდია; ხომ უნდათ ვისმე დააბრალონ თავიანთი შეცდომები, ხომ ვინმე უნდა იყოს დამნაშავე იმაში, რომ „დემოკრატია" სირცხვილეულად გამორბოდა ბათომის პოზიციებიდან. მაგრამ ეს თუ წინასწარი შემზადებაა პოლიტიკური პოზიციებისა ბოლშევიკების მოსასვლელად,—ყოველ შემთხვევაში არ ამაგრებს სტრატეგიულ პოზიციებს.

ომის საკითხში ჩვენი განსხვავება ერთია: ჩვენ გირჩევთ ბრძოლის წარმოებას სათანადო იარაღით და თქვენ კი აწარმოებთ რეტორიკას. ორიენტაციის საკითხში ჩვენა ვართ „საქართველოს" ორიენტაციისა, ეროვნული ორიენტაციისა, ე. ი. ისეთი ორიენტაციისა, რომელიც ხელსაყრელი იქნება ქართველი ერისთვის. თქვენ კი ემხრობით იმ რუსეთის გაბუნდოვანებულ ორიენტაციას, რომლის ყოველმა ეტაპმა ჩაგვწიხლა ეროვნულად: ძველი რეჟიმის დევნას არც თქვენ უარჰყოფთ, დროებითმა მთავრობამ და კერენსკიმ რაც მოგვცა ეროვნულად, თქვენ კარგად იცით, რას გვპირდებოდა თქვენი საკუთარი მთავრობა ეგეც იცით, და ბოლშევიკებმა რაც მოგვცეს, ეგეც იგემეთ ხომა.

ახლა გულუბრყვილოდ გვეუბნებით: ჩვენ ბოლშევიკებს კი არა, რუსეთის დემოკრატიას ვიწვევთო. ვინ არის, ან სად არის ეს დემოკრატია: კერძო პირები? რუსეთის მთავრობა? თუ ხალხი? თუ ის რუსეთი, რომელიც თქვენ გესიზმრებათ მომავალში?

მაგრამ ზღაპრების დრო გავიდა და დღევანდელი რუსეთის მოწვევა—ეს არის ბოლშევიზმის მოწვევა და თქვენ მოწოდებაშიაც სწერია: სალდათებო, გლეხებო, მუშებო ე. ი. სწორედ იმათ მიმართავთ, ვინც ბოლშევიზმის სახით დაანგრია რუსეთი და დაგვანგრევს ჩვენც.

რაე.

ქართული პრესა

ქართულ სოციალ-დემოკრატიულ ჯგუფის ორგანო „ალიონი" უხლანდელ მდგომარეობის შესახებ სწერს:

„საზავო მოლაპარაკება შეწყდა. ამიერ-კავკასიის მთავრობამ და სეიმმა დაადგინა, იარაღით დაიცვას ბათომის ოლქი და ოსმალეთთან თავდაცვითი ომი აწარმოოს, საქართველოს ეროვნულმა საბჭომაც ამ დადგენილებას კარი დაუკრა და... დღეს ჩვენ „ომის მდგომარეობაში" ვიმყოფებით.

მაგრამ სეიმის ამ ისტორიულ დადგენილების სტენოგრაფიული ანგარიშიც კი არ იყო დასტამბული და მტერმა უკვე მეორე დღიდანვე ბათუმის ციხე დაიპყრო თითქმის უბრძოლველად. ჩვენმა ჯარმა დაუტოვა ეს უძლიერესი სიმაგრე, მტერს დაუთმო უთვალავი სიმდიდრე—იარაღი, ტყვია-წამალი, ზარბაზნები, სურსათი—და გამოიქცა...

ბათომი დაეცა და ჩვენი მთავრობა საომარ მოქმედებას განაგრძობს. ჩვენ ვიცით, მთელი სიმძიმე ამ ომისა ქართველ ერს დააწვება თავს, მთელს სიმწარეს საქართველო იგემებს, ომის ქარ-ცეცხლი ჩვენს მიწა-წყალს მოაოხრებს და ჩვენი ხალხის ავლა დიდებას და თვით ხალხსაც გაანადგურებს...

და რით უნდა შევებრძოლოთ მტერს, რა გვაქვს, რა გვებადია, რომ მტერს არ გვეთვითეხვინოთ ჩვენი თავისუფლება, ეროვნული ვინაობა, კულტურა, შაბათს, დილით, როდესაც ოსმალთა რიცხვ-მცირე რაზმი ბათომის სიმაგრეებს უახლოვდებოდა, სეიმის სხდომაში, სადაც სწყდებოდა ჩვენი ყოფნა-არ-ყოფნის საკითხი, ირ. წერეთელი ამბობდა: „უმეტესი ნაწილი ამიერ-კავკასიის დემოკრატიისა უკვე სდგას იქ ფრონტზე, ბათომში, და ამ ქალაქს სდგას იარაღით ამიერ-კავკასიის დემოკრატიის დასაცავადო".

და მეორე დღეს კი ეს „უმეტესი ნაწილი ამიერ-კავკასიის დემოკრატიისა" მტერს ზურგს უჩვენებს და კურდღელივით გამორბის.

მაშ, ვინ-და უნდა დაიცვას ჩვენი თავისუფლება, ტერიტორია, თუ დემოკრატიის საუკეთესო ნაწილი ვერ ებრძვის მტერს. ის ვერც ხვალ შეებრძოლება მას, ის ხვალაც გამოიქცევა... ამის მიზეზი მრავალია, მაგრამ ეხლა ნუ გამოვუდგებით ამ მიზეზთა კვლევას.

საქმე ის არის, რომ ბათომს იცავდა ამიერ-კავკასიის დემოკრატიის ერთი ნაწილი—ქართველობა და მან მტერს მისცა შეუპოვარი ციხე-სიმაგრე.

ეხლა წერეთელი იმედებს ამიერ-კავკასიის მთელს დემოკრატიაზე ამყარებს, მაგრამ ეს იმედიც უკვე გაუცრუვდება, როგორც გაუცრუვდა იმედი დემოკრატიის „უმეტესი ნაწილისა".

მართლაც, სომხურმა ჯარმა უკვე გვიჩვენა მაგალითი, რომ საშინელი სენი ზნეობითი გახრწნილებისა დემოკრატიის ამ ნაწილსაც ძვალ-რბილში გაჯდომია. სომხურმა ჯარმა უფრო ადრე დატოვა აზრუმი და სარაყამიში, ვიდრე ჩვენ ბათომი, და ყარსამდე მოიქცა.

დარჩა ერთად ერთი მაჰმადიანობა, რომელმაც უნდა იხსნას ირ. წერეთლის მოწოდება და იხსნას „დემოკრატიული ფრონტი" განადგურებისაგან.

მაგრამ ამ მხრივაც არ გაუმართლდება ჩვენს დემოკრატიას იმედი. ჩვენ უკვე მოვისმინეთ სეიმში მრავალ მუსულმანი „დეპუტატის" მაჰმადიანთა უძლიერესი პარტიის წარმომადგენლისა. დეპუტატმა რუსტამბეკოვმა განაცხადა: მაჰმადიანობა ვერ იქნება თავის ამ ომის პასუხისმგებლობასაო, მაჰმადიანობა ომში მონაწილეობას არ მიიღებს

*) ხაზი ყველგან ჩვენია. (რე).

ეროვნული ბიბლიოთეკა

და ჩვენ გვჯერა, რომ მაჰმადიანება ინსტინქტით (ალღოთი) მიხვდება, სად არის იმის ინტერესი, ვის უნდა მიემხროს და ვისთან უნდა იაროსო...

ოლონდაც, მაჰმადიანობა, დღევანდელი მაჰმადიანობა „მიხვდება", ვის უნდა გაუმაგროს მან ზურგი: ამიერ კავკასიის დემოკრატიას, თუ „სხვას". და იგი უკვე „მიხვდა": ჩვენ ცნობა გვაქვს, რომ თათართა ბრბოები უკვე თბილისის მაზრაში არბევენ სოფლებს და ჟლეტენ არა სომხებს—ეს ხომ ახალი ამბავი არ არის, ეს ხომ ჩვენი სინამდვილის თითქოს „მუნებითი" მოვლენაა,—არა, ჟლეტენ ქართველებს, რადგან ამას უკარნახებს მათ „ინტერესი", ამას უჩვენებს მათ „ალღო"...

მოსტყუვდა ირ. წერეთელი, მაგრამ არ მოტყუებულა დეპ. რუსტამბეკოვი. მუსავატმა იცის, რასაც ამბობს, მან ისიც იცის, თუ ვისთან აქვს საქმე...

ფოლადის რკალი ვიწროვდება და აღრჩობს ქართველ ხალხს".

საქართველოს ეროვნულ საბჭოში

აპრილის 1 სხდომა*)

ევგ. გეგეჭკორი. ფრიად საგულისხმო სიტყვა წარმოსთქვა მოქალაქე გერონტი ქიქოძემ. მისი სიტყვა, ჩემის აზრით, ისტორიული სიტყვაა. პარტიის ასეთი გამოსვლა სავსებით ახასიათებს ჩვენს საერთო მდგომარეობას. ომი გამოცხადებულია, მტერმა უმნიშვნელოვესი პუნქტი წაგვართვა და ქიქოძე კი ამბობს ოსმალეთის აქ შემოსვლა უკეთეს შემთხვევაში დამოუკიდებლობას მოგვიტანს, ცუდში კი ავტონომიასო. მე კი მგონია, რომ ის პარტია, რომლის სახელითაც ქიქოძემ ილაპარაკა, პოლიტიკურად და ზნეობრივად ვალდებულია მხარი დაგვიჭიროს ჩვენ. ჩვენი უბედურება იმაში კი არ მდგომარეობს რომ ჩვენში ბლომად არიან ლებედინსკები. მე ვლაპარაკობ, რომ საშიშროება თვით ჩვენ შორის არის. დღეს ირკვევა, რომ ჩვენს შორის დიდი თხრილი ყოფილა გათხრილი. რაკი ასეა, ჩვენ დახმარებას ვეძებთ და მივდივართ იქ, სადაც შესაძლებელი იქნება. დღეს მე დავრწმუნდი, რომ აქ ერთგვარ შეტევას აწარმოებენ იმ პარტიის წინააღმდეგ, რომელიც ხელმძღვანელი გახდა ჩვენს ცხოვრებას. ხელზე იხვევენ ბათუმის აღებას და საზოგადოდ იმ დეფექტებს, რომლებიც არსებობს ჩვენს ცხოვრებაში. მაგრამ უნდა მოგახსენოთ, რომ ამით თქვენ ხომ სახელმწიფოებრივ საქმეს არ აკეთებთ. ასეთ შემთხვევებში კრიტიკა ყოველთვის [illegible] ბრესტ-ლიტოვსკში ჩვენ ჩვენი წარმომადგენლები არ გავგზავნეთ, უარი განვუცხადეთ ოსმალეთს დამოუკიდებლივ საზავო მოლაპარაკების დაწყობაზე. გვისაყვედურებენ და ის კი ავიწყდებათ, რომ მაშინ ჩვენ მილიონი ბრბო გვეხვია თავზე, ავიწყდებათ, კავკასიის ფრონტზე მდგარი ჯარი. არა, ბატონებო, თქვენ მაშინ უპასუხისმგებლო ჯგუფი ბრძანდებოდით, და ჩვენ კი მთავრობა ვიყავით. ჩვენ ისეთ ნაბიჯს ვერ გადავსდგამდით, რასაც ფრონტზე მდგომ ჯარების დიდი უთანხმოება მოჰყვებოდა. (ისმის ხმები: დელეგაციის გაგზავნას ეშელონები საიდ გაიგებდნენ?) თქვენ ამბობთ, რომ დელეგაციის გაგზავნა ხელს არ შეგიშლიდათ, და გავიწყდებათ, თუ როგორ შეხვდნენ აქ მყოფი ჯარები მარტო კომისარიატის დაარსებას. გვისაყვედურებთ: ჯარი თქვენს ხელში არ მოეწყოო. განა ჩვენი ბრალია ეს? თქვენ ივიწყებთ იმ პირობებს, რა პირობებშიაც გვიხდებოდა ჩვენ მუშაობა. მეტის გაკეთება ამ საშინელ პირობებში ყოვლად შეუძლებელი იყო. ჩვენთვის ლებედინსკი იმდენად საშინელი არ არის რამდენადაც ის გარემოება, რომ ჩვენი ფსიხოლოგია ამ საშინელების დროს მეტის მეტად წვრილმანდება. დღემდის ჩვენი პოლიტიკა ჩვენ ხალხის ინტერესებს შეეფერებოდა. თუ კი ჩვენში ჩნდებიან ისეთი წრეები, ვისაც სათათრეთის ორიენტაცია მიაჩნიათ სახსნელად,—აიღეთ მთავრობა და აწარმოეთო ეს პოლიტიკა, ჩვენი უბედურება ის არის, რომ ჩვენ მთავრობაც ვართ. ამიერ კავკასიის მთავრობას მე არ ვიცავ, მაგრამ დღეს, როდესაც მტერი ჩვენ საზღვარში შემოსვლას აპირებს, არ შეგვიძლიან ხალხს ომისკენ არ მოვუწოდოთ. დავე, დავმარცხდეთ ბრძოლაში, მაგრამ სულით ნუ დავეცემით. დღევანდელი მდგომარეობა ჩვენს ხალხს ბრძოლას უკარნახებს. ჩვენ უფლება არ გვაქვს ხალხს იარაღი დავაყრევინოთ. თქვენ გვპირდებით, რომ უარეს შემთხვევაში, ოსმალეთს შეუძლიან საქართველოს ავტონომია მოჰყვესო თავის ისტორიულ საზღვრებში. თუ ეს ასე იქნება მე კიდევ გიცხადებთ, რომ ჩვენ ამის წინააღმდეგიც არ ვიქნებით და ითავეთ თქვენ. აქ ჩემმა ამხანაგებმა სთქვეს გ. ქიქოძის რეზოლუცია მუსავატელების რეზოლუციას ჰგავსო. სრული ჭეშმარიტებაა. თქვენ აცხადებთ, რომ იღებთ ჩვენს გადაწყვეტილებას, რადგან ეროვნულ საბჭოს უფლება აღარ აქვს ამ საკითხის ხელ ახლა გადაწყვეტისო. ჩვენი პოზიცია კი შეეფერება ჩვენ ხალხის ინტერესებს და ამ პოზიციას არ დავსტოვებთ.

საბჭო შეუდგა ფრაქციების მიერ წარდგენილ რეზოლიუციების განხილვას.

ა. ახათიანი (ეროვ. დემ.) ეროვ. დემოკ. ფრაქციის რეზოლიუციის შესახებ იძლევა განმარტებას და აღნიშნავს, რომ ამ რეზოლიუციას მინისტრთა თავმჯდომარემ სრულიად შეუფერებელი განმარტება მისცა. ჩვენ, რასაკვირველია, ვიწუნებთ მთავრობის საშინაო და საგარეო პოლიტიკას და მოღვაწეობას, მაგრამ რაც შეეხება მის უკანასკნელ ნაბიჯის შესახებ ბრესტ-ლიტოვსკის ხელშეკრულების უარყოფისა და ეროვნული თავდაცვის წარმოებისა, ამას ჩვენ ვემხრობით და ამის შესახებ ჩვენი რეზოლიუციაც ისეთსავე დასკვნას იძლევა, როგორც მენშევიკების. ვინაიდან საჭიროა ამ საკითხში ერთსულოვანი დადგენილება, ფრაქცია ჰხსნის თავის რეზოლიუციას და უერთდება მ[illegible]ციას.

კრებამ ხმის უმეტესობით მიიღო მენშევიკების მიერ წარდგენილი შემდეგი რეზოლიუცია:

საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ მოისმინა რა მოხსენება საომარ მდგომარეობის შესახებ, დაადგინა: თანახმად წინანდელ კრების დადგენილებისა, საბჭო მთელის თავის ძალღონით მხარს დაუჭერს ამიერ-კავკასიის მთავრობას თავდაცვით ომის წარმოებაში.

გ. ქიქოძის პირადი განცხადება. ჩემი სიტყვებიდან მოულოდნელი და ყალბი დასკვნები გააკეთეს. მე სწორედ იმის თქმა მინდოდა, რომ ოსმალოს ჯარის ბრძოლით შემოჭრა დამღუპველია ჩვენს სამშობლოსათვის. ჩვენი ხელმძღვანელი პარტიის პოლიტიკას კი ადვილად შეიძლება ძალდატანებითი ოკუპაცია მოჰყვეს. შეუძლებელია აგრეთვე ჩემი განცხადების შედარება მუსავატის განცხადებასთან. მუსავატის წარმომადგენლებმა აშკარად გითხრეს, რომ ნეიტრალიტეტს დაიცავენ ამიერ-კავკასიისა და ოსმალეთის ომში. მე კი, როგორც მოქალაქე და მამულიშვილი, ჩემთვის სავალდებულოდ ვსთვლი ამიერ-კავკასიის გადაწყვეტილებას, რა რიგ შემცდარად არ უნდა მიმაჩნდეს ის და დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ, რომ ჩემს თანამოაზრეებს ბრძოლის ველზე პირველ რიგში დაინახავთ.

კრება 7 საათსა და 5 წუთზე დაიხურა.

*) იხ. „საქართველო" № 73.

ომი

ოსმალეთის შემოტევა

აპრილის 4-ს ცნობა.

ნაშუადღევის 8 საათი. ზღვის პირის მიმართულება. ოსმალთა მოწინავე ნაწილებმა, განსაკუთრებით კი აჭარლებმა, დაიჭირეს ქობულეთი. ჩვენები მდინარე ჩოლოკზე გადმოვიდნენ. ჩოლოკის ხიდი ჩვენს ხელშია.

გენერალი გედევანიშვილი ტყვედ.

მიღებულ ცნობების თანახმად ციხის კომენდანტი გენერალი გედევანიშვილი და პირველ ქართულ დივიზიის გენერალი ართმელაძე თავთავიანთ შტაბით ოსმალებს ტყვედ წაუყვანიათ.

ყაზიმ ბეი—ბათუმის კომენდანტათ.

ბათუმის ციხ. კომენდანტად დაუნიშნიათ ოსმალ 37 დივიზიის უფროსი ყაზიმ-ბეი, მის თანაშემწედ ხიმშიაშვილი ერთი შვილთაგანი.

სომხების დევნა ვანიდან.

„ჰორიზონ"-ს ვანიდან სომხების დახევის შესახებ შემდეგს ატყობინებენ: ოსმალები მოივლნენ ორ ხაზით. პირველი რაზმი [illegible] ვოსტანის მიმართულებითაც (ის ჩრდილოეთით 6 ვერსზე) მეორე—არჯიშის და ბერკრის მიმართულებით ვანის ტბის ჩრდილოეთით.

ოსმალთა პირველი რაზმი ჩვენებმა ვოსტანთან დაამარცხეს. ამის შემდეგ ოსმალებმა იერიში ბერკრისკენ მიიტანეს. აქ ჩვენ დავმარცხდით და აბაგისკენ დავიხიეთ. ბერკრის დაჭერით ოსმალებმა უკანდასახევი გზა მოუჭრეს ვანის მცხოვრებლებს.

ვანის მცხოვრებლების შესახებ ნამდვილი ცნობები არა გვაქვს. ამბობენ ისინი სარაისკენ მიდიან სპარსეთში გადასასვლელადო.

ზავის საკითხი

ლედებური ბრესტის ზავის წინააღმდეგ

იტალიის სოციალისტურ პარტიის საპარლამენტო ფრაქციამ დეპეშით თანაგრძნობა გამოუცხადა ლედებურს, რომელიც, როგორც დამოუკიდებელ სოციალისტების წარმომადგენელი, პროტესტს აცხადებს ბრესტის ზავის შესახებ.

ჰერტლინგის სიტყვა

„პეტროგრადის დეპეშათა სააგენტო" გადმოგვცემს გერტლინგის მიერ რაიხსტაგში წარმოთქმულ სიტყვას.

ჰერტლინგი პირდაპირ აღნიშნავს, რომ გერმანეთმა მიზნად დაისახა დაეხმაროს უკრაინის მცხოვრებლებს ბოლშევიკების წინააღმდეგ ბრძოლაში. ამიტომ გერმანეთი ერევა უკრაინის შინაურ ცხოვრებაში. გერმანეთი შეეცდება რომ ბოლშევიკებთან დადებული ბრესტ-ლიტოვსკის საზავო ხელშეკრულება „ნაგლეჯად". ამ ხელშეკრულებით გერმანეთს საშუალება მიეცემა ჩაერიოს დამარცხებულ ქვეყნის შინაურ პოლიტიკურ და ეკონომიურ ცხოვრებაში.

ჰერტლინგი აღნიშნავს, რომ შესაძლოა საყოველთაო ზავის ჩამოსაგდებად მოლაპარაკების დაწყება, ამისათვის საჭიროა მებრძოლ სახელმწიფოთა წარმომადგენელთა წრეში აზრთა გაცვლა-გამოცვლა. გერმანეთს აღარ ჰსურს ბელგიის შეერთება. გერმანეთი მოითხოვს მხოლოდ იმის გარანტიებს, რომ ინგლისმა და საფრანგეთმა არ დაარღვიონ ბელგიის ნეიტრალიტეტი.

რუსეთი

კამენევის შეპყრობა.

პეტროგრადის დეპეშათა სააგენტო იუწყება, რომ გერმანელების მიერ დაჭერილ ალანდის კუნძულებზე, გერმანელ სამხედრო უფროსთა განკარგულებით, შეიპყრეს ბერლინისკენ მიმავალი კამენევი. სახალხო კომისართა საბჭომ ამის გამო ბერლინში პროტესტი გაგზავნა.

ბრძანება ვაჭრების შესახებ.

პეტროგრადის სავაჭრო ფირმებმა მიიღეს ბრძანება სახალხო კომისართა საბჭოსაგან რომ დაუყოვნებლივ განაახლონ ვაჭრობა იმ სახელმწიფოებთან, რომლებშიც წინად რუსეთს ეომებოდნენ.

მიმოსვლა რუსეთ-გერმანეთს შორის.

რიგასა და გერმანეთის ნავთსადგურთა შორის გემების მიმოსვლა დაიწყობა მაისის პირველ რიცხვებიდან.

კორნილოვის მოკვლა.

კავკავი. აპრილის 4. ეკატერინოდართან კორნილოვისა და ბოლშევიკების ჯარების შორის ბრძოლა ხუთი დღე სწარმოებდა. ბოლშევიკების მხრივ მოკლულია 200, დაჭრილი 1,000, კორნილოვის მომხრეთა შორის მოკლულია 500, ტყვედ წაყვანილი 200. თბილისში მიღებულ ცნობით ბრძოლაში მოუკლავთ თვით კორნილოვი.

ბრძოლა ნოვოჩერკასკის რაიონში

კავკავი. აპრილის 4. ნოვოჩერკასკში იბრძვიან ბოგაევსკის და კალედინის მომხრე სმირნოვი და გოლუბოვი. მათ წინააღმდეგობას უწევენ საბჭოთა ჯარები. ნოვოჩერკასკი დაჭერილ იქმნა საბჭოთა მთავრობის მიერ.

მენშევიკების „მხეცობა"

კავკავი. უკანასკნელად გაზეთებში აუარებელი წერილები იბეჭდება ამიერ კავკასიელ მენშევიკთა „მხეცობაზე". პეტროგრადში და მოსკოვში საპროტესტო მიტინგები იმართება. ორატორთა შორის ლუნაჩარსკიც ურევია.

მდგომარეობა ყაზანში

ყაზანში მაჰმადიანთა მთავრობა დამარცხებულ იქმნა. მთავრობა მაჰმადიანთა საბჭოს ხელში გადავიდა.

უკრაინაში

მოსკოვში სახალხო კომისართა საბჭოს სხდომაზე მიიღეს უკრაინის საბჭოს რესპუბლიკის ელჩები, რომლებმაც განაცხადეს უკრაინელთა უკანასკნელ კრების დადგენილება, რომ ამიერიდან აღიარებულ იქმნა უკრაინის დამოუკიდებლობა, როგორც რესპუბლიკისა, ს. ფედერატიულ ნიადაგზე. სახალხო კომისართა საბჭომ ერთხმად აღიარა უკრაინის საბჭოთა მთავრობა.

თურქესტანში

თურქესტანში სასტიკი ბრძოლაა საბჭოთა მთავრობისა და ბუხარელების შუა, რომელთაც ხელმძღვანელობს რუსი პოლკოვნიკი.

გერმანელ-უკრაინელთა იერიშები

გერმანელ უკრაინელთა შეერთებულ ჯარებს ბრძოლა უხდებათ ბოლშევიკებთან პერომშევოსა, სებეჟესა, ლოვშისა, ორშასა, ცელნასა, ზმიევსა და მრავალ სხვაგან. სამხრეთით მდგომარეობა გამოურკვეველია. ნიკოპოლი ბოლშევიკებმა აიღეს. იერიშები მოაქვთ ჩერნიგოვის გუბერნიითაც. მტერი სჭრის მოსკოვ-კიევ-ვორონეჟის რკინის გზას.

ქარხნების მუშაობის განახლება

პეტროგრადის ზოგიერთა რაიონებში მუშაობა განახლდა ქარხნებში, რომელთა დანიშნულებაც ისაა, რომ მუშაობას წესიერი ხასიათი მიეცეს.

ნარვაში

ნარვიდან მოსულნი იუწყებიან, ქალაქის [illegible], რომ 15 აპრილიდან ქალაქში დარჩენილი მცხოვრებნი გერმანეთის ქვეშევრდომებად უნდა გამოცხადდნენ.

შავი ზღვის ფლოტი

მოსკოვის კომისარიატს სევასტოპოლიდან ცნობა მოუვიდა, შავი ზღვის ნაპირებზე დაარსდა ტავრისა, კავკასიისა და სხვა რესპუბლიკები, რომელნიც თავიანთი მხრით პრეტენზიებს აცხადებენ ფლოტის დასაკუთრებაზეო. ამის გამო მოხდა თათბირი, რომელზედაც დაასკვნეს, რომ ასეთი მოთხოვნილება უკანონოა, ვინაიდან შავი ზღვის ფლოტი მთელი რუსეთის ფედერატიულ რესპუბლიკას საკუთრებაა.

ახალი მთავრობა

ორლოვის მაზრაში სახალხო განათლების კომისრად დანიშნეს ვინმე ჩესკილოვი 22 წლის ახალგაზდა. ახალგაზდას გათავებული აქვს გიმნაზიის 3 კლასი. საექიმო და ვეტერინარულ საქმეთა კომისრად დანიშნეს გლეხი კ. ა. მასლოვი.

ბანკების რეკვიზიცია

თეოდოსიაში ადგილობრივმა საბჭოებმა რეკვიზიცია უყვეს ყველა კერძო ბანკებს.

ბრძოლა ბოლშევიკებსა და ყაზახებს შორის

სადგურ კავკაზსკაიასთან ამ დღეებში ბოლშევიკებსა და ყაზახებს დიდი ბრძოლა მოუხდათ. ბრძოლის დროს დაშავდნენ მგზავრები.

ოსმალთა ექსპედიცია ყირიმში

პეტროგრადის გაზ. „ვეჩერნი ჩას"-ში (საღამოს ჟამი) დაბეჭდილია შემდეგი დეპეშა კოპენჰაგენიდან. „კონსტანტინოპოლიდან იუწყებიან, რომ ყირიმში მაჰმადიანთა დასაცავად გადაწყვეტილია ექსპედიციის გაგზავნა. დიდმა ვეზირმა პარლამენტში განაცხადა, რომ ყირიმის დროებით დაჭერა არ იქნება ანექსია. რაკი ნახევარ კუნძულზე სიმშვიდე ჩამოვარდება, ჩვენ ყირიმს დავსტოვებთო.

ბრძოლა ანარქისტების და ბოლშევიკების შორის

მოსკოვში მარტის 27-ს ანარქისტებსა და ბოლშევიკებს დიდი ბრძოლა მოუხდათ. ბრძოლაში ტყვიისმფრქვეველებით შეიარაღებული რამდენიმე ათი ჯავშნოსანი იღებდა მონაწილეობას.

სიმშილი ასტრახანში

ასტრახანის დეპუტატთა საბჭოს თავმჯდომარემ ყველა დიდ ქალაქების და მნიშვნელოვან პუნქტების მცხოვრებლებს დეპეშები დაუგზავნა: ნუ ჩამოხვალთ ასტრახანში, უმუშევრობა და სიმშილი არისო.

ვოლგაზე

ვოლგა ასტრახანთან გალხვა, მაგრამ გემების მიმოსვლა ჯერ არ დაწყობილა. უტვირთობა მეტად აფიქრიანებს მრეწველებს.

ეკლესიის ქონებათა მუნიციპალიზაცია.

მოსკოვში ბინების საქმეთა საბჭო ყოველივე ზომებს ღებულობს, რომ ცხოვრებაში გაატაროს მოსკოვის ყველა ეკლესიების და მონასტრების უძრავ ქონებათა მუნიციპალიზაცია.

ბინები ფუტურისტ-ანარქისტებისათვის

ანარქისტები მოსკოვის სასტუმრო „პეტროგრადში" იჭერენ განცალკევებულ ბინებს. ბინებს აძლევენ ანარქისტების მომხრე პოეტ-ფუტურისტებს, მაიაკოვსკის, კამენსკის და სხვებს ლექციების და საღამოების მოსაწყობად.

ცენტროფლოტი და ომი ოსმალეთთან

პირდაპირი მავთულით

ფოთი. აპრილის 4. შუადღის 2 ს. და 40 წ. დღეს სევასტოპოლიდან მოვიდა ერთი კრეისერი ბევრი ყუმბარებით. ის ბათუმში ყოფილა გაგზავნილი, მაგრამ რაკი ცნობა მოვიდა ბათუმის აღების შესახებ იგი ფოთში მოვიდა. კრეისერით მოვიდნენ ცენტროფლოტის დელეგატები მათგან ასტისილსკმა და კირკინმა განაცხადეს, რომ თბილისში „პალას ოტელ"-ში იმყოფება ცენტროფლოტის ერთი დელეგატი. ისინი მოითხოვენ, რომ სევასტოპოლში დაუბრკოლებლივ გაგზავნონ ნავთი, რომლის წასაღებად ტრანსპორტი უკვე მოვიდა. მიღებულ [illegible] აღიათ. ისინი წავიდოდნენ საბრძოლველად, მაგრამ არ იციან როგორ იმოქმედონ. სევასტოპოლში მზადაა ერთი ჯავშნიანი კრეისერი 16 დიუმიან ზარბაზნით, 2 ნაღმოსანი 3 4 დიუმიანი ზარბაზნით და თუ ფოთში მაზუთი იქნება 2 წყალქვეშაც გაიგზავნება. ყველა გემები წავლენ ბათუმისა და ფოთის დასაცავად კავკასიის ლაშქრის ბრძანებით. ამასთანავე უნდა დავუმატო, რომ თბილისმა უნდა მოგვცეს 150 ქვაბი მაზუთი და ბენზინი, რომელიც საზღვაო მინისტრის სახელზე უნდა გაიგზავნოს და თხოულობს, რომ დაუბრკოლებლივ გაგზავნონ ეს ფოთში. ცენტროფლოტის თავმჯდომარის ამხანაგი კირკინი ამბობს, რომ სევასტოპოლში და კერჩში 2 ტრანსპორტი იტვირთება ფქვილით კავკასიისთვის, 45,000 მანეთად. ფქვილი მალე მოვა. სევასტოპოლში „ტავრია"-ს ფირმას შეუძლიან ყოველთვიურად 75,000 ფუთი ფქვილი გამოგზავნოს, თუ სამაგიეროდ მას მაზუთი მიეცემა, რადგანაც მთელი წისქვილები სათბობი მასალის უქონლობის გამო არა მუშაობდენ. კირკინი და ასტრილსკი იმავე კრეისერით სევასტოპოლში მიდიან და წინადადებას მაძლევენ, მათ გავყვე, როგორც „ტავრია" ფირმასთან ისე ცენტრო-ფლოტთან მოსალაპარაკებლად და ფლოტს მაზუთით, ხოლო კავკასიის პურით უზრუნველყოფის შესახებ შესათანხმებლად. თუ ცენტრალი კომიტეტი ნებას დამრთავს, მე ხვალვე გავემგზავრები. თუ თანახმანი ხართ, უნდა შემატყობინოთ სათბობი მასალის საქმე, შეგვიძლიან თუ არა ცენტროფლოტს ფოთში მაზუთი მივაწოდოთ და აგრეთვე მივცეთ „ტავრია" ფირმას. საჭიროა აგრეთვე ნება მომცეთ ფული მივცე სახარჯოთ, დაახლოვებით 200 მანეთი. მიიღეთ ყოველგვარი ზომები, რათა მაზუთი თავის დროზე გაიგზავნოს. შემდეგ ცენტროფლოტის დელეგატებმა განაცხადეს, რომ ის დაბეჯითებით მოითხოვს თავის რეზოლიუციის შესრულებას და დაიცავს ბათუმსა და ფოთს, თუ ამის ნებას და საშუალებას მიიღებს, ე. ი. მაზუთს მიიღებს, ხოლო თუ სათბობი მასალა არ მიიღო, ვერ იმოქმედებენ.

ცხვედაძე.

ქრონიკა

თბილისი.

ქართულ კორპუსის შტაბი სამტრედიიდან დეპეშით იტყობინება: ხალხი ოსმალების შემოტევამ ფეხზე დააყენა. ყველა საქართველოს დასაცავად ირაზმება. 2 ათას ჯარისკაცამდე მოიყარა ჩემს გარშემო თავი. გთხოვთ დამეხმაროთ ტანისამოსით და სურსათით. თქვენი სასწრაფო დახმარება შემაძლებინებს ერთ დივიზიის შედგენას.

პირველ დივიზიის უფროსი მაზნიაშვილი.

✦ სტუდენტობა და შრომის ბევარა. რადგანაც სტუდენტობამ თავის თავზე მიიღო შრომის ბეგარა და სამუშაოც არის სტუდენტთა კავშირის აღმასრულებელი კომიტეტი სთხოვს ყველას, ვისაც სურს მუშაობა, ჩაეწერნენ აღმასრულებელ კომიტეტის ბიუროში, რომელიც ღიაა ყოველ დღე დღის 11—2 საათ. და 6—7 ს. უმაღლეს კურსების ბინაზე, გოლოვინის პრ. № 10.

✦ ქართველ ქალთა საქველმოქმედო საზოგადოების ჭრა-კერვის სკოლაში იყიდება საზაფხულო თეთრი ზედატნები, მოწაფეთა მიერ ნაქარგი. ფასი თითოსი 100 მან. აგრეთვე საბავშვო კაბები.

✦ საზავო დელეგაციის მოხსენება. აპრილის 4-ს საღამოს 4 საათზე შესდგა საზავო დელეგაციის სხდომა, რომელზედაც მოისმინეს და მიიღეს პროექტი იმ მოხსენებისა, რომელიც სეიმს უნდა წარუდგინოს. იმავე საღამოს შესდგა დელეგაციის და მთავრობის შეერთებული კრება, რომელზედაც დელეგაციის თავმჯდომარე ა. ი. ჩხენკელმა მოხსენება გააკეთა მოლაპარაკების მსვლელობის შესახებ. მოხსენება სეიმის მახლობელ სხდომაზე იქნება წაკითხული განსახილველად.

✦ ეროვნულ საბჭოში. შაბათს, 7 აპრილს, საღამოს 6 საათზე ეროვნული საბჭოს დარბაზში (ფრეილინის ქუჩა № 11) დანიშნულია ყველა ტიპის და საფეხურის სკოლების ქართველ მასწავლებელთა წარმომადგენლების კრება. კრება იქონიებს ბჭობას შესახებ იმისა თუ რა დახმარება უნდა გაუწიონ მასწავლებლებმა ეროვნულ საბჭოს ფონდის გაძლიერებაში. (განზრახულია ყულაბების საშვალებით ფულის შეკრება). სთხოვენ ყველა სასწავლებლების მასწავლებელთა კორპორაციებს გამოგზავნონ წარმომადგენელი.

✦ სწავლის შეწყვეტა. თბილისის უმაღლეს კურსებზე სწავლა მომავალ ორშაბათს შესწყდება.

✦ ოტელო. დღეს, 6 აპრილს, ქართულ კლუბში წარმოდგენილი იქნება „ოტელო" ვ. შექსპირისა. ოტელოს როლს შეასრულებს ალ. იმედაშვილი.

ბაქოში

✦ რევოლუციის დამცველ კომიტეტმა გამოსცა შემდეგი ბრძანება: „რევოლუციის დამცველ კომიტეტამდის მოაღწია ცნობებმა, ვითომც კომისარიატის მიერ გამოცხადებულ მობილიზაციის განსახორციელებლად ბაქოში სხვა და სხვა დაწესებულებანი მოსამსახურეებს ითხოვდნენ. ამით ცხადდება საყოველთაოდ, რომ ზემოხსენებულ მობილიზაციისათვის არავინ იყოს დათხოვნილი. იხელმძღვანელეთ მხოლოდ ქ. ბაქოს რევოლუციის დამცველ კომიტეტის განკარგულებებით.

ყვირილაში

✦ ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის წევრთა საზოგადო კრება მოხდება შაბათს, აპრილის 7-ს ნაშუადღევის 3 საათზე.

15 ქართველის დახვრეტა

არმავირში რკინ. გზ. იხ გაგონი რომელშიაც პეტროგრადიდან სამშობლოში დაბრუნებული ქართველები იმყოფებოდნენ, შემოარტყმულ იქმნა ბოლშევიკების მიერ. 15 ქართველი დახვრიტეს. გადარჩა ორი, რომელთაც ბოლშევიკების მოწმობა აღმოაჩნდათ.

არმავირში დახვრეტილთა ქართველების სია

არმავირიდან ჩამოსული ქართველების მოწმობით არმავირში 38 მოქალაქეთაგან დახვრეტილნი არიან შემდეგი ქართველი მოქალაქენი:

1. კაზბეკი ყოფილი მე-12-ე ლაშქრის კომისარი.
2. ვარლამ ხაუვარულიძე ექიმი.
3. კოწია წულუკიძე ოფიცერი.
4. მიქელაძე ილია.
5. ჩიქოვანი.
8. სამნი ძმანი ჩემოდანოვები.
9. ამირეჯიბი (ვეჟარი.)
10. ულენტი გიორგი კაპიტანი.
11. მანსვეტაშვილი შტაბს-კაპიტანი.
12. ნაკაშიძე ალექსანდრე სტუდენტი.

სეიმის კვესტორი ღორღოლიანი ამ სამწუხარო ამბის გამო პირდაპირი მავთულით შეკითხა კავკავში მყოფ ჩრდილოეთ კავკასიის მთავრობის თავმჯდომარე ბუაჩიძეს და ქართულ ახალშენის თავმჯდომარე როსტომ ყაზბეგს, რომელთაც აღუთქვეს საქმის გამოძიება და უტყუარ ცნობების მოწოდება საღამოს 7 საათისთვის.

ძველი და ახალი სტილი, ანუ იულიუსის და გრიგორის კალენდრებზე და წელთ-აღრიცხვაზე

ამიერ-კავკასიის მთავრობის ახალმა განკარგულებამ დროის აღრიცხვის შესახებ ბევრი მითქმა-მოთქმა დაბადა აქა-იქ და ნამეტურ სოფლელთა შორის, ამისათვის, ჩვენის ფიქრით, არ იქნებოდა ზედ მეტი თუ გავიხსენებდით და მოვიყვანდით ძველი და ახალის სტილის შესახებ ისტორიას.

ყველას მოგეხსენებათ, რომ ჩვენს, ძველ წელთ-აღრიცხვაში ორნაირი წელიწადია: მარტივი და ნაკიანი.

მარტივ წელიწადს აქვს 365 დღე და თებერვალი 28 დღით ირიცხება, ნაკიანს კი 366 დღე და თებერვალი იმ წლის 29 დღით, ე. ი. მთელი რიცხვი იყოფა უშეტ-ნაკლებოთ ოთხზე. ამას ექცევა მთავარი ყურადღება. ერთი დღის ასეთი მიმატება თებერვალზე შემოღებულ იქმნა 45 წელს ქრისტეს დაბადებამდე, იულიუსის მეფობის დროს რომში გამოჩენილი ვარსკვლავთ-მრიცხველის სოზიგენისაგან.

იმ დრომდე საზოგადოდ ისეთი წელთ-აღრიცხვა იყო, როგორც ძველად და ახლაცაა ებრაელთა, არაბთა და სხვა ერებში. ეს აღრიცხვა დამოკიდებული იყო მთვარეზე.

თვლა იწყება ახალი მთვარიდან და გრძელდება მეორე ახალ მთვარემდე და ისე ხელმეორედ თავიდან იწყება თვლა. ასე რომ ძველებური წელთ-აღრიცხვით თვე შეიცავდა ახალი მთვარიდან ახალ მთვარემდე, 29 დღეს და 12 საათს, ამისდაგვარად ძველებური ანგარიშით წელიწადში იყო 354 დღე ($29^1/_2 \times 12 = 354$). სოზიგენმა შენიშნა, რომ ასეთი წელთ-აღრიცხვა სიმართლეს ძლიერ მოკლებული იყო და ამიტომ შემოიღო სხვანაირი ანგარიში ამ საშუალებით: მთვარეს თავი დაანებოთ და მზეს მივმართოთ—რამდენჯერაც ამოვა და ჩავა მზე, იმდენი დღე უნდა იყოს წელიწადში. მისი გამოანგარიშებით მზის საშუალებით წელიწადში გამოვიდა არა ძველებური, 354 დღე, არამედ $365^1/_4$ დღე. ეს მეოთხედით დღე ხორცმეტივით, ცოტა არ იყოს, საქმეს აპირებდა. მაგრამ აქაც ნახა გამოსავალი სოზიგენმა: რადგან ყოველ წელიწადს მეოთხედი დღე ემატება, ამიტომ სამს წელიწადში ვიანგარიშოთ 365 დღე და მეოთხე წელიწადში კი 366 დღე. ($^1/_4 \times 3) \times ^1/_4 = 1$. პირველს სამს წელიწადს დაარქვა მარტივი და მეოთხეს—ნაკიანი და ნაკიანის წლის ერთი დღე, თებერვალს მიუმატა. სოზიგენისაგან შემოღებულს ანგარიშს დაარქვა იულიუსის წელთ-აღრიცხვა, რადგან იმ დროს მეფობდა რომში გამოჩენილი კეისარი იულიუსი, რომლის წელთ-აღრიცხვა მიიღეს ყველგან.

5 ოქტომბერს, 1582 წელს, რომის პაპამ გრიგოლ 13 ბრძანა:

დღეს იანგარიშეთ არა 5, არამედ 15 ოქტომბერიო. ეს განკარგულება პაპამ შემდეგის მოსაზრებით მოახდინა: სოზიგენმა თვის წელთ-აღრიცხვაში ცოტა შეცდომა შეაპარა: იგი წელიწადში სთვლიდა 365 დღეს და 6 საათს, ხოლო წელიწადი შეიცავს, როგორც მერე გამოჩნდა 365 დღეს 6 საათს, 11 წამს და 14 წუთს. ასეთმა მცირედმა განსხვავებამ პაპა გრიგოლ 13, გონივრულის გამოანგარიშების შემდეგ, აიძულა მოეხდინა ზემოთ-მოყვანილი ცვლილება.

საქრისტიანო ეკლესიამ იულიუსის კალენდარი მიიღო პირველ მსოფლიო ნიკეის კრების დროს, ე. ი. 1 მარტს, 325 წ. მაგრამ ეს რიცხვი სწორე არ იყო, რადგან იულიუსის კალენდრის შემოღების შემდეგ, პირველ ნიკეის კრებამდე, გასულიყო 369 წელიწადი და, რადგან იულიუსის წელთ-აღრიცხვა, როგორც ვსთქვით, მართებულის წელთ-აღრიცხვიდან განსხვავდებოდა 11 წამით და 14 წუთით, ამიტომ ამ განსხვავებამ 369 [illegible] შეადგინა. 3 დღე (11 წამი და 14 წუთი $\times$ 469 წელზე=3 დღე), ასე რომ ნიკეის კრების დროს 18 მაგიერ უნდა ყოფილიყო 21 მარტი და ასე მოხდა კიდეც. კრებამ დაადგინა 18-ს მიემატოს 3 დღე და ვანგარიშოთ 21 მარტი, მაგრამ ამ დადგენილებით შეცდომა მომავლისათვის მაინც არ იყო გასწორებული, რადგან ყოველი გასული 128 წელი იულიუსის კალენდრისა, მართებულს წელთ-აღრიცხვას ერთს დღეს აკლებდა. ამიტომ პაპა გრიგორ მე-13-ემ 5 ოქტომბერი 1528 წელსა გახადა 15 ოქტომბრამდე, ე. ი. მიუმატა 10 დღე. ეს 10 დღე შესდგა ასე: პირველი ნიკეის კრება 325 წელს, პაპას ბრძანება 1582 წ., მაშასადამე გასულიყო 1257 წელიწადი, რომელმაც ზემოთ მოყვანილის ანგარიშით შეადგინა 10 დაკლებული დღე (11 წამი, 14 წუთი $\times$ 1257=10 დღეს). მაგრამ ამით არ დაკმაყოფილდა პაპა გრიგოლი, მომავალშიაც რომ შეცდომა არ მომხდარიყო, იმან დაადგინა: ნაკიანი წელიწადი ვანგარიშოთ ისე, როგორც იულიუსის კალენდარი ანგარიშობდა, ხოლო იმ განსხვავებით რომ, სრული საუკუნოები 1700, 1800, 1900 ჩავთვალოთ ყოფილიყვნენ მარტივ წლებად, თუმცა იულიუსის წელთ-აღრიცხვით ისინი ნაკიანები არიან. ამ საშუალებით, რა თქმა უნდა, შეცდომა გასწორდა მაშინაც და სამუდამოდაც და ასეთ წელთ-აღრიცხვას უწოდეს გრიგორის წელთ-აღრიცხვა.

ეხლა ცხადად სჩანს, რომ იულიუს[illegible] კალენდარი 1582 წელს გრიგოლ[illegible] კალენდრიდან განსხვავდება 10 დღ[illegible] 1700 წ. კიდევ ერთი დღე მიემა[illegible] 1800 წ. კიდევ ერთი, მაშასადამე[illegible] ჩვენს საუკუნეში გრიგორის კალენ[illegible]რი ემატება იულიუსისას 13 დღ[illegible] და აგრეც არის. ახლა მაგ. როცა [illegible] ხში 27 მარტია, მაშინ უცხოეთ[illegible] აპრილია. იულიუსის წელთ-აღრი[illegible] კიდევ უძახიან ძველს სტილს, გრ[illegible]ლისას—ახალს სტილს.*)

ახალი სტილის აღრიცხვის შ[illegible] ბით ძველ სტილზე მიჩვეულებ[illegible] ჩვეულებრივად ეჩვენება, ეს ი[illegible] თვის ასეა, თუმცა კანონიერებ[illegible] გორც დაინახავდით ზემოდ ახ[illegible] ლში უფრო დაცული. დღესას[illegible] ბა აღდგომის ძველი სტილით 22 აპრილს იქნება, ხოლო ახალ[illegible]

*) საქართველოს 1903 წლის კალენდარი ვ. გუნიასი. თბილისი 1902 წ.

დედა

ხუთ მოქმედებიანი პიესა.

(გაგრძელება იხ. „საქართველო" № 71.)

მოქმედება IV.

(ღვინობისთვის ღამეა. სიღარიბიანი დარბაზის ტახტის შუა ნაპირთან მაგიდა სდგას ლამფით. მაგიდას ტახტის მხრიდან როდამი მისჯდომია და კაკოსათვის წინდასა ჰქსოვს. მოუსვენრად არის. ხელები არ ემორჩილება. ტახტის თავში კაკოსა სძინავს).

როდამი. (წინდასა სდებს) გადაგწყვიტე... საქმე მაქვს მეთქი, დავიბარე... საცაა მოვლენ და მე კი ჯერ არ ჩამიყრია... ვერ გამიბედნია (წამოდგება და სასკივრე თახჩასთან მივა). გული, რას მელობები წინა?! (სკივრი უნდა ახადოს, ხელები აუკანკალდება, დაიხედავს ზედა) რა გაკანკალებთ? ოოჰ, თქვე ლაჩრებო, თქვენა! (შორდება სკივრსა) ვერა... უძლური ვარ, უძლური! (მაგიდასთან მივა და წინას ნერვიულათ ხელს დასტაცებს, დაიწყებს ქსოვას და თვალი ჩაუვარდება. უნდა აშრიალოს და ვერ იდებს). შე საწყალო, რა ღმერთი გაგიწყრა?! (წინდას დაახეთქებს და გულს ხელით დაიკრეფს. ნაღვლიანად) საცაა მოვლენ. (წამოდგება და ისევ სკივრთან მივა) კიდევ, გული?.. აი დაგწყევლოს ჩემმა გამჩენმა, დაგწყევლოს! (ბრაზ მორეული მკერდზე მუშტებს იცემს) ნუ კვნესი, ნუ!.. ამოგგლეჯ! ამოგგლეჯ!.. ფეხით გაგსრისავ ლაჩრობ საათვის... (ცოტათი მიყუჩებული) შვილები?!. მერე რა არის რომ შვილები არიან?.. მე... მე დედა ვარ იმათგან დატანჯული!.. სული დამიძამეს... სულს მიძიმებენ!.. ეჲ ხელებო, რა გაკანკალებთ, რა?! (გამწარებული თითებს იკვნეტს. უცბად შეჩერდება და სასოწარკვეთილებას ებრძვის) არ შემიძლიან, არა! (კაკო გაიჩურჩურებს, როდამი შეკრთება, თავს ძალას ატანს და მშვიდდება, ეწნარის ნაბიჯით მაგიდისაკენ მიემართება და თან კაკოს განუსაზღვრელი სიყვარულით უცქერის) იძინე, ჩემო ედო, იძინე! (მაგიდასთან ჩერდება უცბად აქვითინდება, ეშვება ტახტზე და მაგიდაზე თავს სდებს. პატარახანს უკან წამოდგება თვალებ აბნეული) ჩავყრი! ჩავყრი! ჩავყრი!.. გული, ამოგგლეჯ, ამოგგლეჯ!. (პაუზა) მე თუ სულს წავიწყმედ ქვეყანას ხომ ბოროტებას მოვაშორებ!

(კარი იღება და შემოდის ბენო. როდამი ცდილობს სახეზე აღელვების ნიშნები გაიქროს, ხელში წინდას აიღებს).

ბენო. დედი, მოვედი! (მაგიდასთან ჯდება).

როდამი. (მოკლედ) გხედავ.

ბენო. (მოწიწებით) რათ დამიბარე?

როდამი. გიგებ.

(კარები გაიღება და ზღურბლზე ფეხს შემოდგამს ნაბად-წამოსხმული და იარაღში ჩამჯდარი ეკა ლევ. თვალებს მოუსვენრად აბრიალებს და აქეთ-იქით იცქირება).

ბენო. (როდამს) არავინ გყოლია, შემიძლიან მოვიდე.

ბენო. (ცხვირის აკვრით და ნელის ხმით) უჰ! ყაჩაღი...

როდამი. (ზიზღით) არც შენა ხარ კაი შვილი!

ლეო (უახლოვდება ბენოს) გამარჯობა, ძმაო! ეჰე! რა ზურგი შემომაქციე?.. არა, თუ ღმერთი გწამს, რითი ხარ ჩემზე მეტი? ერთი მითხარი, რამდენი მოგცა ოქრომჭედელმა დედიჩემის ლოცვენის ზურმუხტსა და ლალში? (ცინიკურად) კაცო, შევდივარ ოქრომჭედელთან ჩემის ნაცარცვით და რასა ვხედავ?! დედიჩემის ლოცვენის თვლებს! ვინ მოგცა მეთქი ეს თვლები, ვეკითხები, ასეთმა და ასეთმა კაცმაო. ყოჩაღ მეთქი, ბენო, ვთქვი... ძმაო, მოიტა ხელი (ძალით ხელს ჩამოართმევს. დაცინვით) ღმერთმანი, ტყუილად არ გაგითავებია უმაღლესი სასწავლებელი!.. შე ოჯახქორო, თუ მაგ საქმეს დაადგებოდი, რაღათ ახარჯვინებდი დედაშენს ფულებსა? აქ არ ვიყავი? ჩემზე კაი პროფესორს სად იშოვიდი? (როდამი ამ სცენას მწუხარებით უცქერის). რა გაწუხებს, დედი?.. კაი შვილები გამოგივიდით, არა? (კედლებს თვალს გადაავლებს. გაკვირვებული) ვიათ? განა ქვები ცუდათ იქნრდა სიცივეს, რომ ამოგიფეცრიათ?.. (ჭერს უცქერის) რა ღმერთი გამიწყრა, რომ აქნობამდე ვერ შევნიშნე?! გვარდეენი საღლაა? (დედაბოძებს ეძებს) ვის გაურეკია მღვდები?.. (პაუზა) მივხვდი, მივხვდი! (ბენოს დაცინვით) შენი უნარია, არა? (ბენო წითლდება და თავსა ჰღუნავს) აბა, მაშ ვინ შემოიტანდა სიღარიბიანი დარბაზში განახლების შუქსა, თუ არ შენა!.. ღმერთმანი კარგებისანი ვართ!.. დედი, არ გაგვიმასპინძლდები კაი შვილებსა?.. საქმეზე მერე მელაპარაკე. პური მშიან... რამდენი ხანია აღარა მიშოვიარია! გუშინ წინ ერთი შემომაკვდა და იმ ჩემი ცოდვით სავსეს ექსი შაური აღმოაჩნდა მხოლოდ!.. კოპეკში ვტყუობ, ამასაც (ბენოზე უთითებს) ეშიება.

როდამი. (აღშფოთებული) ოოჰ შე მტარვალო, შენა! გაეთრიეთ, გაეთრიეთ აქედან შენცა და ეგეც!

ლეო. რა გაჯავრებს?!. შენ თვითონ არ დამიბახე?

ბენო. მეც თვითონ დამიძახა.

როდამი. (გონს მოდის. ნელის ხმით) ჰო, ჰო... მე დავიძახეთ, მე!.. სულ გადამავიწყდა!.. გადამავიწყდა. (თავს ჩახაკიდებს).

ლეო. თუ გინდა, წავალთ... მაგრამ შენ ცოდვებს ამბიამ ერთი ცოდნაც მიემატება ბენოს). წავიდეთ, ძმაო! თანაშეგწყდეთ აგიყვან (როდამს) რა? გვაჭმევ პურსა, თუ არა?. მაშ დავრჩეთ?

(კაკო იღვიძებს და ლეოს რომ დაინახავს იცინის).

როდამი. (ლეოს) ოიჰ, შენ კი რა გითხრა, შენ კი! (კაკოს) სუ, გენაცვალე, სუ! (მაგიდაზე წინდას დააგდებს, მივა კაკოსთან, დაამშვიდებს და წყნარის ჩურჩულით ისევ დააძინებს).

ლეო. (წინდას აიღებს და ხელში ატრიალებს) დღეიჩემი ახლა სულ კაკოს უნდება. ვნახოთ ერთი, ვნახოთ, რა გამოუვა!

როდამი (მივა მაგიდასთან. ლეოს მკვეთრის ხმით) დადე!

ლეო. (მასხარობით) ამ საათში, დედი, ამ საათში! (სდებს წინდას) ღმერთმანი, არაფერი წამიცხვია!.. (პაუზა) ჰა, გვაჭმევ პურსა?.. მე და ჩემმა ღმერთმა ცოტა ღვინოც რომ დაგველევ ნო კარგი იქნა!

როდამი. (ღვინის გაგონებაზე შეკრთება) სამივნი, ერთ არსებანი!

ლეო (დაცინვით) ტყუილად, დედი, ტყუილად ირჯები!

გვიან არის, წასულია ჩვენი საქმე. ისევ სჯობს დროზე პური გვაჭმო, საქმეზე არას გვარგებს. სად არის სამება? (როდამი ენთება) დედი!.. რას აგიპრიალდნენ თვალები? (ბენოს) წავიდეთ, ძმაო, წავიდეთ!.. იქნება ვიშოვო რამე შარა გზაზე... დედი!.. (მუქარით) ჰა, პასუხი გამე, თორემ ამაღამ ერთი ცოდო კიდევ მოვემატება! რას გვიბრაზდები თუ პურსაც არ გვაჭმევდი? შენს საქმეს რა თავში ვიხლით?!

როდამი. (გულს იმაგრებს. გადაჭრით) დაჯექი. გაჭმევთ (ძლიერი ჩაწყვეტილის ხმით) მაჭარსაც დაგალევინებთ!

ლეო. ჰოო! ეხლა კი ნამდვილი დედა ხარ! სულ კაკოს რომ არ ეღლერსო, ერთხელ ჩვენც მოგვიალერსე, შე დალოცვილო!

როდამი. (თახჩასთან მიდის საქმელის გამოსაღებათ და თავისთვის ლაპარაკობს) უნდა შევასრულო ჩემი გადაწყვეტილება. გული, გაჩერდი! ამოგგლეჯ, თუ კიდევ ხელს შემიშლი!. მეტის მოთმენა აღარ შემიძლიან. მე თუ სულს წავიწყმედ, სხვას მაინც პირს მოვაშორებ.

ლეო. დედი, საქმელს ხომ არ ულოცავ? (როდამი შეკრთება) მოიტა რაღა ჩქარა!

როდამი (უცბად) ეხლავე (მაგიდაზე ყველს, წვნილეულობას და შემწვარს ქათამს ალაგებს).

ლეო. ღვინო?

როდამი (კანკალით) ეხლავე (საკოკურთან მივა, სალვინეს გადმოიღებს, წამწვავს ჩაუშვებს და თავისთვის ამბობს) ვეღარაფერი ვერ შემაჩერებს, ვეღარაფერი!.. ჰეჲ, გული, ტყუილად გაგაქვს დაგა-დუგი!.

ლეო (როდამს) რა, ღვინოსაც ულოცავ? ნუ გეშინიან არ გვაწყენს, კუჭები მაგრები გვაქვს.

როდამი. ეს საათში (მივა სალვინით სკივრთან, სწრაფად ახდის თავს) აი ხელსახოცებს ამოვიღებთ და მაგიდანთ (ამოიღებს სკივრიდან ბოლჩას, ამოალაგებს ხელსახოცებს და ჩარში გამოკრულს რაღასაც გახსნის, სალვინეს კალთას მოაფარებს, ცოტა ხანს კიდევ დარჩება სკივრთან და მერე მაგიდასთან მივა, დაულაგებს შვილებს წინ ხელსახოცებს, დაუდგამს სალვინეს და კაკოსაკენ გასწევს).

ლეო (დაუსხავს ბენოს ღვინოს, თვითონაც დაისხავს) აბა, დედიჩემის სადღეგრძელო დავლიოთ! დედი, მრავალ ამ დროს შეგასწროს! შვილები მოგირჯულოს ღმერთმა! (სვამს).

ბენო. (კუშმოშაგრებული და მოიხიბრულებული) ამინ და კირიელეისონ!.. იცოცხლე დედი (სვამს).

ლეო. ეს მე და შენ გაგვიმარჯოს, ძმაო!

ბენო. გაგვიმარჯოს!

ლეო. ღმერთმა დედიჩემის კარაბადინი გაგაყიდინოს კაი ფასში!

ბენო. შენც ექვს შაურიანები ცოტა შეგხვდეროს ღმერთმა!

(სცლიან მეორედ ჭიქებს).

ლეო. მოდი, დედი, შენც დალიე შენი კაი შვილების სადღეგრძელო (როდამი მოუსვენრობას იგრძნობს) მოდი ერთი ორი ლუკმა შეჭამე შენ საყვარელ შვილებთან! არ გინდა?.. არა? არ გინდა და ნუ გინდა, მე და ჩემ ძმიკოს შეგვემატება (პატარა ხანს უკან წამოდგება) დავეძინო... (ამთქნარებს) რატომ აგრე მიკვდება თავი ძილისთვის? დედი, უნდა წავიდე! საქმე ხვალისთვის გადავდოთ, ეხლა დრო აღარ არის (მიდის).

ბენო. მეცა, დედი, რა საქმეცა გაქვს ხვალ მითხარი... აქ დავრჩები... ძალიან მეძინება! რა სასიამოვნო ღვინო იყო! (ტახტზე წამოწვება, პატარა ხანს მოუსვენრად ტრიალებს და მერე ღრმად შეიძინება).

როდამი (მოშორდება კაკოს, აღელვებული, მივა ბენოსთან ხელს უშინჯავს და კანკალით ამბობს) გათავდა ყოვლა გაპარტონებია სნეულში!.. [illegible] გული, ნუ, ნუ კვნესი! აგრე უნდო[illegible]

ან—ბანი

(ფარდა)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლით კი 5 მაისს, შაბათს, ან შემდეგ დღეს, კვირას.

აღდგომის საზღვრებია ძველი სტილით 22 მარტი და 25 აპრილი. აღდგომის დღესასწაულობა დამოკიდებულია მთვარის ანგარიშზე, ე. ი. ეს დღე უნდა შეხვდეს პირველს კვირას შემდეგ გაზაფხულის მთვარის გავსებისა, წელს კი, 1918 წ., ძველის სტილით, რასაკვირველია, გაზაფხულის მთვარე გავსება 16 აპრილს და პირველი კვირა ხვდება 22 აპრილს. ჩვენის ფიქრით, მთვარის ანგარიში ძველი სტილით უნდა იქმნეს და მაშინ 22 აპრილსავე უნდა გათენდეს აღდგომა, მაგრამ ახალი სტილით 22-ს უნდა გამოაკლდეს 13 და დარჩება 9 აპრილი, შემდეგი კვირა დღე იქნება 15 აპრილი, რომელიც შეიძლება მივიღოთ აღდგომის დღედ, მაგრამ მაშინ აღდგომის წინა დრო 49 დღე კი არ იქნება, არამედ ნაკლები, ეს კი ეკლესიის დადგენილებას ეწინააღმდეგება. ასეთ უსწორ-მასწორობას ადგილი არ ექნებოდა, თუ ახალი სტილი შემოღებულიყო იანვრიდან, ამ ჟამად ორნაირი გამოსავალია ჩვენი ფიქრით, თუ ამან ცუდი გავლენა არ იქონია მორწმუნეებზე: აღდგომა უნდა იქმნეს ან 15 აპრილს, ან 6 მაისს. საკათალიკოსო საბჭო ამაზე უსათუოდ იქონიებს მსჯელობას და საბოლოოდ დაასკვნის რა დღეს უნდა გათენდეს წელს აღდგომა. ეს უნდა გამოცხადდეს, რასაკვირველია, წინდაწინ.

კ. გძელი.

სადღეისოდ!

მე რომ ქართველი არ ვყოფილიყავ და შემთხვევით მომხდენოდა საქართველოს წარსულისა და მიმდინარე ისტორიის გაცნობა ამ ერთი წლის რუსეთის დიდ რევოლიუციამდე, უეჭველად ასე ვიტყოდი: „ცოდვაა ეგ ხალხი მსოფლიო ისტორიის ასპარეზიდგან გასვლა და ქრობა“-თქო. რაც უნდა ხელი [illegible]ვებია მთელი დედამიწის სახელ[illegible]ოთ რუქაზედ, საქართველოს [illegible]ც ვერ ვიპოვიდი. იმას მაშინ მივაგნებდი, თუ რომელიმე სახელმწიფოს, სახელდობრ რუსეთის პროვინციებს შევისწავლიდი. და რა გასაკვირველია, თუ განვცვიფრდებოდი, რა გავიგებდი რომ უწინ,—და არც ისე შორეულს წარსულში, გრძელი, რთული, სახელოვანი და საინტერესო ისტორიის მქონე საქართველო და ქართველი ხალხი აღიშლილია საერთაშორისო სახელმწიფოთა და ხალხთა სიიდგან.

ვხედავდი, რომ მრავალ საუკუნოებით უთანასწორო ბრძოლაში თავისუფლებისა, სჯულისა და კულტურისათვის მოქანცული, დასუსტებული, ღონე მიხდილი ქართველი ერი მოდუნებულა, გაპიტრებულა და რუსეთისათვის შეუფარებია თავი. მაგრამ თავშესაფარი უდიდესი საფრთხე იყო ჩვენი ერისთვის. აქ ქართველ ერს განადგურება და გადაგვარება მოელოდა, თუ დროზედ არ გამოფხიზლდებოდა, დროზედ არ შეიგნებდა თავის მდგომარეობას. და აი, დადგა 1917 წლის გაზაფხული, და საქართველოს თავისუფლების გაზაფხულიც!

რუსეთის რევოლიუცია ჩვენთვის ორნაირად დაუფასებელი იყო. ის გვაძლევდა თავისუფლებას, როგორც მოქალაქობრივს, ისე ეროვნულს. მაგრამ რევოლიუციას რუსეთში ჯეროვანად ვერ მოუარეს. თავისუფლების ნაირჩმა და სათუთმა მცენარემ ყინულიან ოკეანეს ნაპირებზედ, თაიგასა და ტუნდრაში ვერ იკეთა, რუსეთის სუსხიან ჰავამ აწყინა მას.

ლენინები დოსტაქრობაში ძალიან ცუდი სპეციალისტები გამოდგნენ. მწარე ბედი რუსეთისა, საქართველოსაც მწარედ დაეწვა. ის მუდამ შემყურე რუსეთისა, (ამ რევოლიუციის დღიდანაც კი) იძულებული დარჩა თავის-თავს დამყარებოდა, რომ არ გაეზიარებინა რუსების უბედურება. ჩვენ ყოველთვის სხვის მომედეს, გვიპირს თავისით სიარული, დამოუკიდებლად მოქმედება. ამავე დროს კი გარეშე და შინაური საფრთხე უკვე გვესტუმრა.

საქართველო განსაცდელში ჩავარდა. გარედან მოუთმენელი მტერი თავის, ამ სხეულის უმთავრესი ნაწილის მოჰრას გვიპირებს, შინაური თავგასული ნაძირალები აღდგნენ. რევოლიუციაც და სამშობლოც განსაცდელშია. ქართველ ხალხს და უმეტესად მის მოწინავე ელემენტს ეხლა ჰმართებს ძალიან დახელოვნებული დიპლომატობა, გამოცდილი სტრატეგობა და დროისა და გარემოების შესაფერად მოქმედება, რომ იხსნას ქვეყანა დაღუპვისაგან. ერთი რამე უბრალო შეცდომა, შეიძლება, მთელი სიცოცხლედ დაუჯდეს ჩვენს ერს.

ყველა ქართველი მზად უნდა იყოს იარაღით ხელში გარეშე თუ შინაურ, დასავლეთის თუ აღმოსავლეთის, სამხრეთისა თუ ჩრდილოეთის საფრთხისა და შიშისაგან დასაფარავად. ყველა ქართველი ნაზიარები უნდა იყოს ამ საბედისწერო ჟამს, რათა ღირსეულად შეხვდეს, როგორც პატიოსან სიცოცხლეს, ისე სახელოვან სიკვდილს.

ან ბედნიერი სიცოცხლე—ან ღირსეული სიკვდილი—ყოველი ქართველის გულისხმა უნდა იყოს.

სიკვდილის წინაც უკან არ დავიხევთ! „დაე, მოვკვდეთ თუ კი სიკვდილით ვადიდებთ ჩვენსა მამულსა“. ან მამაპაპათაგან სისხლით გაპოხიერებულ სამშობლო მიწა წყალის დაცვაზედ სიკვდილს რამედ ჩააგდებს კაცი?!.

დაუყოვნებლივ უნდა შეიქმნეს ეროვნული მთავრობა, რომელიც აღადგენს როგორც საზოგადოებრივ წეს-რიგს, ისე ეროვნულს ძლიერს ლაშქარს.

მთელი ქართველი ერის სულიერი, ფიზიკური და მატერიალური პოტენციალური ძალა აღიძრავებული უნდა იქნას, რათა შეიქნეს მტკიცე იმედი და ურყევი რწმენა თავის თავისადმი, რომ მტერს ვუმტეროთ და მოყვარეს ვემოყვროთ!..

ხერ. კარგაშვილი.

აჭარლების ღალატის გამო

სელიმ-ფაშა ხიმშიაშვილი.

(იხ. „საქ.“ № 73)

ამიტომ აბდულ მეჯიდმა თავის ნაკლის შესავსებლად თავის შვილს სელიმს დაუწყო გამოზრდა და პატარა სელიმი ისე მოამზადა, ისე გამოზარდა, რომ შემდეგ იგი ფაშადაც იქმნა დადგენილი მთელს სამუსულმანო საქართველოში. ე. ი. ეს იქმნა ცნობილი ისეთ ფაშად, როგორც 1627 წ. იქმნა ცნობილი ბექა ათაბაგი, ანუ საფარ ფაშა ჯაყელი, როგორც ვალი ფაშა გურჯისტანისა, საქართველოსი, ანუ სამცხე საათაბაგოს ათაბაგ ჯაყელნი.

მართლაც სელიმ ფაშა ფხიზელი კაცი იყო, ბეჭდათ ნიჭიერი და მასთან მახვილ გონიერიც, ყოველივე ამასთან მას ოსმალური სწავლა-განათლებაც აქვნდა მიღებული, ქართული წერა-კითხვა და საქართველოს ისტორიაც კარგათ იცოდა და ნამეტურ სამცხე-საათაბაგოს ისტორიაც კარგათ აქვნდა გაცნობილი. უნდა ვსთქვათ ისიც, რომ სელიმ ფაშა რამდენადაც სარწმუნოებით მუსულმანი გახლდათ, იმდენადვე იგი გვარით და მოდგმით, ანუ ენით იყო ქართველი. მას კარგათ აქვნდა შეგნებული ის გარემოება, რომ კაცში სარწმუნოება გვარტომობისაგან გამოცალკევებული უნდა იყოსო და სარწმუნოება ნაციას, ანუ გვარს არ უნდა სჯაბნდესო, მართალია მე სარწმუნოებით მუსულმანი ვარ, ხოლო ნაციით კი ქართველიო. ეს სულაც არ უშლის იმ გარემოებას, რომ ქართველი კაცი მუსულმანი არ იყოსო, ქართველი კაცი როგორც ქრისტიანი შეიძლება იყოს და არის კიდევაც, ისევე შეიძლება, რომ ქართველი კაცი სჯულით მუსულმანი იყოს და არის კიდევაცო.

ამიტომ ჩვენ ნურავინ გვძრახავს იმ დროს, როცა ჩვენ ვამბობთ, რომ ჩვენ გურჯები ვართ, ანუ ქართველებიო. ამ მარტივ ჭეშმარიტებას სელიმ ფაშაში ცხადად ამძლავრებდა და აწინაურებდა ის გარემოებაც, რომ სელიმ ფაშას დახლოვებული კავშირი აქვნდა გურიელებთან, დადიანებთან, იმერეთის მეფე სოლომონთან და მეფე ერეკლესთანაც. მამია გურიელს სელიმ ფაშა თავის წერილებში „საყვარელ შვილათ“ ალიარებს, ასე სწერს თვით წერილებში. ქართველ მაჰმადიანებმა ცილი რომ არ დაგვწამონ, ამიტომ მოვიყვანთ ყოველივეს დაწვრილებით.

1804 წ. 15 ნოემბერს. სელიმ ფაშა საქართველოს მთავარ მართებელს ასე სწერს წერილს: „ქ. ყოვლად სანატრელი და დიდებით სავსე ხელმწიფის ვეზირი სრულიად ჩრდილოის, მის ეიალეთის და ფაშის, ბათუმისა და ზღვის კიდეთა მპყრობელი და სხვათ და სხვათა უფლებათა მქონებელი, სამუსლიმანი სელიმ ფაშა დიდის სიყვარულით მოგიკითხავსთ“. ესევე სელიმ ფაშა ასეთის შესავლით წერილს სწერს იმ დროის გურიის მთავარს მამიას. შესავლის შემდეგ, წერილის პირველი სტრიქონი ასე იწყება:

„ჩემს საყვარელ შვილს უერთგულეს მამია გურიელს დიდად სიყვარულით მოკითხვას მოგახსენებ“. ეს სიტყვები აქ მიტომ მოვიყვანე, რომ ვიცოდეთ ის გარემოება, თუ სელიმ ფაშამ რა კარგათ იცოდა ქართული ენა და საყურადღებოა ისიც, რომ მუსულმან სჯულის მქონე სელიმ ფაშა გიაურს ქართველს თავის საყვარელ შვილს უწოდებს. სჩანს ამ ფაშას კარგათ ჰქონია მის შეგნება, რომ მუსულმან ქართველთ და გიაურ ქართველთ ერთი ენა აქვნდათ და ერთი სისხლის იყვნენ, ერთის ქვეყნის საქართველოს შვილები იყვნენ და არა სხვა და სხვანი.

ამ გარემოებას ქართველ მაჰმადიანებმა დიდი ყურადღება უნდა მიაქციონ და უსათუოდ დაფიქრდენ იმ გარემოებაზედ, თუ მათ როგორი კავშირი უნდა აქვნდესთ თავიანთ მონათესავე ქართველებთან. აქ საქმე ენა, სისხლი და მოდგმა არის საგანი და არა სარწმუნოება. ამასვე გვასწავლის თვით სელიმ ფაშა ხიმშიაშვილის მცნება. ამ გარემოებას განსაკუთრებით დიდი ყურადღება უნდა მიაქციონ აჭარლებმა.

სელიმ ფაშა ქართველებთან რომ ძმური კავშირით იყო აღვსილი და მის ნათესაობა და ერთი სისხლიც აფიქრებდა, ესა სჩანს კიდევ შემდეგის გარემოებიდამ, რასაც ჩვენ აქ ერთათ მოკლეთ მოვიყვანთ. მისი შეგნებული მამაპაპეულების სრული თავმდებია მის შემდეგ დროის ასეთი მეცადინეობა და მოქმედება:

სელიმ ფაშამ თავის გაფაშების დღიდგანვე მიეცა მის ცდას, რომ საქართველო, ანუ სამუსულმანო საქართველო, ოსმალოს სახელმწიფოს ჩამოჰშორებოდა, ამ ქვეყანას მინიჭებოდა სრული ავტონომიური უფლება და მათი ქვეყნის გამგეთ ჰყოლოდათ ათაბაგი, ვისაც კი ოსმალეთის მთავრობა აირჩევდა და დანიშნავდა. მხოლოთ დანიშნული პირი უნდა ყოფილიყოს ქართველ მაჰმადიანი, თუ ჯაყელის გვარის წევრი იქნებოდა, ეს უკეთესი, თუ არა და ვინმე ქართველ მაჰმადიანთ მოწინავე გვარის კაცთაგანი, ხოლო ნასწავლი ოსმალურათ და ნამდვილი მუსულმანი და მასთანვე კარგათ მცოდნე საქართველოს ერისა და ისტორიისა.

არას შემთხვევაში, სამუსულმანო საქართველოს მთავარი გამგე ვალი ფაშა ოსმალოს ტომის არ უნდა იყოს, არამედ ქართველის ტომისა.

სამუსულმანო საქართველოსათვის ჯარი უნდა მოიკრიბოს სამუსულმანო საქართველოში, ჯარს უნდა მიეცეს ათაბაგური წესები და სამართალი და არა ოსმალურათ.

ჯარის სახმარებლათ უნდა იქმნეს მიღებული ქართული ენა და ლაპარაკი, ხოლო წესები კი იქმნება ოსმალოს ჯარისა. სამუსულმანოს საქართველოს ჯარი ყოველთვის თავის ქვეყანაში იქნება და იგი დაიცავს თავის ქვეყნის საზღვრებს და შინაურ საქმეებს.

არას შემთხვევაში ოსმალეთს უფლება არა აქვს, რომ სამუსულმანო საქართველოს, გურჯ-ქართველებს ნიზამი, ანუ ჯარის კაცი მოსთხოვონ და ეს ჯარი ოსმალეთში გაიყვანონ.

ნიზამი არც ჩვენს ძველებს უძლევიათ, არც ათაბაგებს, არც ჩვენებურ ვალი ფაშებს დროს, ამიტომ არც ჩვენ უნდა მივსცეთ ჩვენი შვილები მათ ოსმალეთში წასაყვანათ, თუ საჭირო ვიქნებით, მაშინ ჩვენს ფადიშახს, ჩვენის ნებით გავალთ და უშველითო.

ზ. ჭიჭინაძე.

(შემდეგი იქნება)

ქართულ
„საპიორნი ბათალიონში“
ჩაწერა შეიძლება იმავე ბათალიონის შტაბში, რომელიც მოთავსებულია ყოფილ სამხედრო სასწავლებლის შენობაში; მიხეილის ქუჩაზე.
2—1575—1

ქართული კლუბი
პარასკევს, 6 აპრილს
ალ. იმედაშვილი
გამართავს წარმოდგენას, წარმოდგენილი იქნება
ოტელო
ტრ. 5 მ. 7 სურ. ვ. შექსპირისა, თარგ. ი. მაჩაბლისა.
მონაწილეობას მიიღებენ: ნ. დავითაშვილი, ს. ბრეგნიშვილი, ბბ. ა. იმედაშვილი, პ. კორიშელი, ნ. გვარაძე, ი. იგანიძე, გ. ფრონისპირელი, მ. სარაული, ნ. ციციშვილი, ი. თარალაშვილი და სხვა.
2—1573—2 დასაწყისი საღამოს $8\frac{1}{2}$ საათზე.

ქართული დრამატიული საზ. გამგეობა
ამით აცხადებს, რომ მის მიერ დანიშნულია პრემიები საუკეთესო ორიგინალურ პიესებისთვის.
პირველი პრემია (ერთი) 1000 მან.
მეორე პრემია (ორი) 700 მან.
მესამე პრემია (ერთი) 500 მან.
პიესებს განიხილავს ამისთვის საგანგებოდ დანიშნული კომისია.
დაბეჭდილ კონვერტებში ავტორი აღნიშნავს თავის სახელს, გვარს და პიესების სათაურს.
ეს კონვერტები გაიხსნება მხოლოდ მაშინ, როდესაც საბოლოოდ გამოირკვევა, რომელ პიესას რა პრემია აქვს მინიჭებული.
პრემიით დაჯილდოვებული პიესის სცენაზე დადგმის უფლება ეძლევა განსაკუთრებით დრამატიულ საზოგადოებას. მხოლოდ 3 წლით, მაგრამ ავტორი მიიღებს ყოველთვის თვითეულ წარმოდგენაზე დანიშნულ ჰონორარს.
პიესები უნდა წარუდგინოს დრამატ. საზოგადოებას ამ წლის 15 ოქტომბრამდის ამ მისამართით: ქართული დრამატიული საზოგადოების კონტორა.
3—135—2

კოოპერატივ „ივერიას“
დროებითი გამგეობა
მოუწოდებს კოოპერატივში ჩაწერის მსურველთ საჩქაროდ ჩაეწერნენ კოოპერატივის წევრებად.
საწევრო ფული—5 მანეთია, საპაიო—50 მანეთი. წევრად ჩაწერა შეიძლება „საქართველოს“ რედაქციაში, ჩვენის პარტიის ცენტრალ კომიტეტის ბიუროში (თამამშევის ქარვასლა), წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში—ივ. ავალიშვილთან და თბილისის სასტუმროების პატრონების პროფესიონალურ კავშირის გამგეობაში (თეატრალური შესახვევი).
კოოპერატივი დაიწყებს მოქმედებას აპრილის პირველ ნახევარში. —4

მარტის 20 გაიხსნა ახალი
სამკურნალო
ყოველგვარ ავათმყოფთათვის
ექიმ ე. მ. მძინარიშვილის და ლ. მ. ნაზარეტიანცის
საავადმყოფოში იარსებებს კბილის საექიმო კაბინეთი ხელოვნურ კბილების ტეხნიკურ ლაბორატორიით.
მიხეილის პროსპექტის და („კარაჩინი“ ქუჩ. კუთხე № 22 შესავალი კარაჩინი ქუჩიდან). ტელეფონი 10—87.
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-დე.
ვენერიულ ავადმყოფების მიღება—საღამოს 4-დან—8-მდის. ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 საათამდე.
ღარიბები მიიღებიან კვირაობით, 10—12-მდე უფასოდ.

ხამკურნალო კაბინეთი ექიმ
ალექსანდრე დავითის ძის
კეკელიასი
იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება) ავადმყოფთა მიღება ქალებისა და ბავშვთათვის 4—5 დანარჩენები 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116 სასტუმრო „ნიუ“-ს პირდაპირ ტელეფონი 14—28.

დოქტორი მედიცინისა
მოსე ანთიმოსის ძე
კალანდარიშვილი
უფროსი ექიმი არ. კალეგიათა კლინიკისა.
ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს დილის 8—9-მდე საღამოს 5—7.
ტელ. № 17—21.

ექიმი
მ. წინამძღვრიშვილი
ყ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და სამედიც. ინსტ-ის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა. გულისა, ფილტვისა და ხახხლის სნეულებიანს სპეციალურად. იღებს: დილით 10—12 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე, ყოველ დღე, გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონცოვის ძეგლის ახლო, სასტუმრო „ბო-მონდის“ პირდაპირ.
თ—1018—22

ექიმი
ნ. ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა (ხელოვნური პნევმოტორაქსი) ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებათ ავადმყოფთ ყოველ დღე დილით 11—12 საათამდე და საღამოთი 4—6 საათამდე. მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11. აა—1536—13

ექიმი
დიმიტრი (რამინ) იოსების ძე
ჟორდანია
სწამლობს შინაგან და ვენერიულ ავადმყოფობით, სიფილისი და მისი შედეგები, სისხლ ნაკლებობა, ქრონიკული ჰაიმორია და ქრონიკული ტრიპერი საღამოს 5—7 საათ. კვირის გარდა.
გორის ქუჩა № 6, დიდუბე.
ტელეფონი 14—37
1თ—960—30